

בינת המשפט

עניני ממונות אקטואליים

בס"ד, גליון תקכא, פרשת שמות, תשפ"ג

מאת: יצחק בירך דסקל – דיין ומורה צדק

טל: 052-7611435 y.b.daskal@gmail.com

כנסת בית יעקב, ונשאל המבי"ט (חלק ג סימן מח) אם יש איסור בדבר, ופסק שאסור וז"ל:

"ועל נדון דידן אני חוזר, על ההולכים לפתות לעשירים הבאים מחוץ שילכו לקהלם, שהם יורדים לחיי עניי ק"ק בית יעקב, כי אם לא היו הולכים לפתותם אפשר שקצתם היו באים מעצמם לבית יעקב, והיה אי זה ריוח לענייהם. ומצד הדין אני אומר, כי זה הוא לפחות גזל מדבריהם, ודומה למפריחי יונים, שהוא גזל מדבריהם, וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל פרק ו' מהלכות גזל, דברים הרבה אסרו חכמים משום גזל, והעובר עליהם, הרי הוא גזלן מדבריהם, כמו מפריחי יונים וכו' וכן אסרו חכמים לצוד יונים בתוך הישוב וכו', ואין פורשין נישובין ליונים וכו' ואם היה ישוב כרמים אפילו מאה מיל לא יפרוש, היונים הם של בעלי כרמים, וכן לא יפרוש בתוך השובכים אף על פי שהם שלו או של נכרי או של הפקר, ואף על פי שהרחיק מן היישוב מאה מיל, מפני שהיונים באות לישוב השובכין ע"כ"

"הרי שאפילו שיש יונים של נכרי שהוא מותר, או של הפקר שהוא הפקר לכל, אין פורשין, אף על פי שאפשר שלא יצוד אלא מן ההפקר או משל נכרי שהוא מותר, שמא של שובכין אחרים שיש להם בעלים הוא צד, שהיונים של אחרים באים לשובכי אלו, ואפשר שצד מאותם שיש להם בעלים".

"ובנדרון דידן נמי, אלו המפותים וצדין בפיהם את העשירים שילכו לבית הכנסת שלהם, אינם כהפקר גמור שהזוכה בהם זכה, שהוא ידוע שאם לא היו מדברים להם ומפתים אותם קצתם היו באים לבית יעקב מעצמם, הרי הוא כיונים שיש להם בעלים, כי אף על פי שיש שם יונים אחרים שאין להם בעלים, אינם יכולים לצוד, וכן אעפ"י שיש מאלו הבאים שהיו הולכים לקהלם, יש מהם גם כן שילכו לקהל בית יעקב שהוא כגזל ביד המפתים את כלם שילכו לקהלם, כי קצתם מעצמם היו הולכים לקהל בית יעקב, וגם אלו אינם כהפקר, כי ההפקר שכל אדם זוכה בו הוא הפקר שאין לו דעת וכוונה להמלט ממי שרוצה לזכות בו, וכשזוכה בו זה הוא על כרחו, כמו הצדים דגים וחיות ועופות, אבל האנשים שהם בני דעת אינם ניצודים ונלכדים בפתויים על כרחם שאם אינם רוצים לא יועיל פתויים, ואם כן אם כוונת קצתם היתה ללכת לקהל יצ"ו, אין הפתוי של המפתים כזוכים מן ההפקר אלא כזוכים בשל אחרים, כיון שאפשר שכוונת קצתם

לפתות אברכים חשובים שיצאו מכולל, לכולל אחר

ובו יבואר: א. האם מותר לפתות עשירים שיבואו לבית הכנסת אחר. ב. הטעם שמותר למלמד לפתוח תלמוד תורה ליד מלמד אחר. ג. עני המהפך בחררה בדבר המצוי ושאינו מצוי. ד. אם מותר למלמד להשכיר עצמו לבעל הבית, שיש לו כבר מלמד. ה. אם מותר לבעל הבית לפתות מלמד של בעל הבית אחר שילמד עם בנו. ו. האם מותר לראש כולל לפתות אברכים מכולל אחר שיבואו אצלו.

הנידון

"יש לי כולל מאוד חשוב עם אברכים מיוחדים, לאחרונה רב אחד פתח כולל, ומשפיע על אברכים טובים מהכולל שלי לצאת מהכולל, ולבוא לכולל שלו, הוא הורס לי את הכולל לגמרי, לא די שאני מפסיד את התמיכה של משרד הדתות על האברכים, אלא העיקר שהאברכים החשובים הללו הם עמודי התווך של הכולל, האם הוא נוהג כדין".

תשובה

אם יש לאחד כולל ויש לו אברכים טובים מאוד, ואין לו מהם רווח כספי כלל, להפך זה עול כספי עליו, וכל הרווח שלו הוא רוחני, אין טענת מהפך בחררה, ויכול ראש כולל אחר לפתות אברכים לבוא לכולל שלו, כיון שאין יכול לטעון תמצא במקום אחר אברכים, כי אין כאלה אברכים, ובדבר שאינו מצוי אין טענת מהפך בחררה. אבל אם יש לראש הכולל רווח כספי על ידי אברכים אלו, אסור לפתות לבוא אצלו, מטעם פסקת לחיותי, ואין היתר של מלמדים, כיון שמגרע חכמה מאחרים.

ביאור התשובה

איסור לפתות מתפללים שיבואו לבית כנסת

והנה לפתות מתפללי בית הכנסת שיבואו להתפלל לבית כנסת אחר, כבר הוא מבואר בשו"ת המבי"ט, שדן שם בדין בית כנסת "בית יעקב" שהיה להם קצת הכנסות, ולאחר מכן פתחו אחרים בית כנסת גדול, והיו בעלי בית הכנסת האחר הולכים לפתות עשירים שבאים מחוץ לעיר להתפלל אצלם, ולולי זה היו מעט מהם הולכים לבית

בינת המשפט

עניני ממונות אקטואליים

קנאת סופרים תרבה חכמה

אבל יש לברר, האם יש מקום להתיר על פי המבואר בגמרא ובהלכה שלענין מלמד אין דין של פסקת לחיותי, דגרסינן בבבא בתרא (כא, ב) "אמר רב הונא, האי בר מבואה דאוקי ריחיא, ואתא בר מבואה חבריה וקמוקי גביה, דינא הוא דמעכב עילויה, דא"ל קא פסקת ליה לחיותי" ע"כ, פירוש בן מבוי שהעמיד ריחים במבוי לטחון לאנשי המבוי, ומתפרנס מזה, ובא בן מבוי חברו והעמיד שם עוד ריחים, יכול הראשון לעכב עליו בטענה שפוסק ממנו חיותו, דהיינו פרנסתו. ולהלן גרסינן שם, "אמר רב יוסף ומודי רב הונא במקרי דרדקי דלא מצי מעכב דאמר מר קנאת סופרים תרבה חכמה" ע"כ, ופירש רש"י וז"ל "ומודה רב הונא - דאמר לעיל בר מבואה דאוקי ריחיא כו' דאית ליה כרשב"ג, מודי הוא במקרי דרדקי דלא מצי מעכב לבר מבואה מללמד גם הוא התינוקות, שמתוך כך יזהרו באומנותן, שייראו זה מזה, דאמר מר קנאת סופרים תרבה חכמה" עכ"ל.

הנה מבואר שקנאת סופרים תרבה חכמה, ומלמד שפרנסתו ללמד תלמידים, יכול לבוא מלמד אחר וללמד שם תלמידים אחרים, שקנאת סופרים תרבה חכמה, וכיון שיהיה קנאה בין המלמדים מי מלמד טוב יותר תרבה חכמה. שאף על פי שקנאה היא מדה רעה, אבל קנאה של סופרים היא מדה טובה שמרבה חכמה, לכן התירו חכמים להרבות קנאה בין המלמדים, ולהניח למלמד טוב יותר לבוא ללמד שם, ואין טענת פסקת לחיותי במלמדים.

וכן פסק המחבר ביורה דעה (רמה, כב) וז"ל "וכן מלמד תינוקות, שבא חברו ופתח בית ללמד תינוקות בצדו, כדי שיביאו לו תינוקות אחרים או כדי שיבואו התינוקות שאצל זה לזה, אין יכולים למחות בידו, שנאמר: השם חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר (ישעיהו מב, כא) עכ"ל, והוא לשון הטור שם.

העולה מזה: מלמד תינוקות, שבא חברו ופתח בית ללמד תינוקות בצדו, כדי שיביאו לו תינוקות אחרים או כדי שיבואו התינוקות שאצל זה לזה, אין יכולים למחות בידו, שנאמר: השם חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר.

לפתות אברכים אינו בכלל קנאת סופרים

ונראה בזה, דלפתות אברכים לעבור לכולל אחר, אינו שייך כלל לנידון של קנאת סופרים תרבה חכמה, דהנה רש"י מפרש את ההגדרה של קנאת סופרים תרבה חכמה "שמתוך כך יזהרו באומנותן, שייראו זה מזה, דאמר מר קנאת סופרים תרבה חכמה", הנה מבואר דהטעם הוא שהמלמדים ייטיבו את רמת הלימוד שלהם עם התלמידים, או

היתה ללכת אל הקהל האחר, שהוא מפורסם לכל שכשאינן מי יפתה שקצתם באים לקהל אם וקצתם לקהל אחר, ועוד היום אחר פתוייהם ברשותם ללכת לאי זה קהל שירצו, אם כן אין בהם דין זכיה מן ההפקר".

"עוד יש ראייה לענין זה מפני המנקף בראש הזית של שכחה, ובא ענין אחר ונטלן מעל הארץ הרי זה גזל מדבריהם, ויש מי שפוסק שהוא גזל גמור, ואם שני עניים מנקפים או שני בעלי בתים מנקפים בשביל שני עניים, ואחד מהם נטל הכל מעל הארץ, הוא גזל בידו מדבריהם או גזל גמור, ונודון דידן הוא כן, שאנחנו ביחד כותבים בכל שנה לכל קהלות הקדש שישלחו לסיוע פרנסת העניים שבקהלותינו, ומתוך כך באים בכל שנה מעות לכלל העניים, ומתוך מה שאנחנו כותבים באים גם כן עשירים, ונדבתם בידם לזכר עולי רגלים וגם לדור כאן להיותם סניפים ומסייעים לפרנסת עניי כלל קהילותינו, והרי אנחנו חכמי העיר הכותבים על צורך העניים ובעלי תורה אנחנו במקום העניים המנקפים בראש הזית לזכות לכלם, ואם כן כשבאים עשירים, ואחד ממנו כמו קהל אחד לוקחים הכל, הוא גזל מן הקהל האחר, נאם המב"ט עכ"ל. ובשו"ת שו"ת מנחת יצחק (חלק ח סימן קמד) פוסק כדבריו, ומוסיף עוד ביאור בדבריו, עיין שם.

העולה מזה: אסור לפתות מתפללים עשירים שיבואו להתפלל בבית כנסת זה, ולולי זה היו מעט מהם הולכים לבית כנסת אחר, והרי זה כגזל מדבריהם, וכמו שאסרו לפרוש מצודה ליונים אפילו שהרבה הם של הפקר, מחשש שמא יגזול מעט ששייכים לבעלי הכרם, כך יש לאסור לפתות עשירים, שולוי הפיתוי היו מעט מהם מתפללים בבית כנסת האחר.

לפתות אברכים לכולל

לפי זה לכאורה אותו איסור הוא ממש בפיתוי אברכים לכולל אחר, הן בגלל תקציב משרד הדתות, שכל אברך שיוצא מגרע מהתקציב, ועוד שכל אברך טוב מוסיף רמה לימודית לכולל, ומביא עוד אברכים ממש כנידון של המב"ט, הן שזה מביא יותר תרומות והן שיבואו יותר אברכים לכולל. אבל אם אין רווח כספי יבואר להלן.

העולה מזה: דין פיתוי אברכים לכולל, כדין פיתוי מתפללים, כיון שלכל אברך יש תקציב ממון ממשד הדתות, ומלבד זאת אברך טוב מרבה יותר אברכים ותרומות לכולל. אבל אם אין רווח כספי יבואר להלן.

בינת המשפט

עניני ממונות אקטואליים

אחר" עכ"ל. ומשמע לכאורה, דהטעם שהתיר לבעל הבית ליטול מלמד מבעל הבית אחר, בגלל שקנאת סופרים תרבה חכמה, והרי אומר שהמלמד הזה ילמד עם בנו יפה יותר, אם כן מוכח שאף על פי שמגרע לתלמיד אחר ונוטל המלמד לבנו, גם בזה התירו לקחת מלמד, וקשה על המבואר לעיל.

העולה מזה: לכאורה יש להקשות, ממה שפסקו התוס' להתיר לבעל הבית ליטול מלמד מבעל הבית אחר, לבנו, כי מלמדו טוב יותר, ואפילו שמגרע את בנו של בעל הבית הראשון.

ביאור ההיתר של ליטול מלמד

אבל באמת אין זה הטעם כלל, שהרי לא הזכירו התוס' כלל את הגמרא בבבא בתרא שקנאת סופרים תרבה חכמה, אבל הטעם הוא המשך למה שפסקו התוס' לפני כן, שאין של דין עני המהפך בחררה בדבר שאינו מצוי, אבל בדבר מצוי יש איסור עני המהפך בחררה, לפיכך ליטול מלמד הוא נחשב אינו מצוי, כיון שהבעל הבית טוען שאינו מוצא מלמד כזה לבנו, אבל מכל מקום אסור למלמד לבקש מבעל הבית שיתן לו ללמוד עם בנו, כיון שהוא מסלק את המלמד האחר, והמלמד הזה יכול למצוא עבודה במקום אחר, אז כלפי המלמד יש איסור של מהפך בחררה, כי הוא המלמד ימצא עבודה במקום אחר, אבל כלפי בעל הבית לא ימצא מלמד כזה לטענתו, לכן מותר לו ליטול את המלמד, וזה בדיוק כשיטת רבינו תם, שבדבר המצוי יש מהפך בחררה, ולא בדבר שאינו מצוי.

וכן הוא מבואר בסמ"ע. דהנה במחבר פסק בחושן משפט (רלז, ב) וז"ל "אסור למלמד להשכיר עצמו לבע"ה שיש לו מלמד אחר בביתו, אם לא שיאמר בעל הבית: אין רצוני לעכב המלמד שלי. אבל אם שכר בעל הבית מלמד אחד, יכול בעל הבית אחר לשכור אותו מלמד עצמו" ע"כ, וכתב הסמ"ע (שם, ס"ק ח) וז"ל "אבל אם שכר בעל הבית מלמד אחד יכול בעל הבית כו'. אינו דומה לשכירות הנ"ל [סעיף א'], דלעיל בשכירות בתים או כלים כולם שוין הן, משא"כ בהסברת הלימוד ועיונו אין מלמדים שוין וה"ל כדבר שאינו מצוי הנ"ל, וק"ל" עכ"ל. וכתב בנתיבות המשפט (באורים סימן רלז ס"ק ב) וז"ל "אבל אם שכר בעה"ב. עיין סמ"ע ס"ק ח'. ולפי טעם הסמ"ע א"כ לדעה (הראשונה) [השניה] דאוסר אפילו במציאה, גם בזה אסור, וכן משמע קצת מדברי התוספות [קדושיני נ"ט ע"א ד"ה ענין], ולפ"ז מוכח דגם המחבר סתם כאן כדעה הראשונה" עכ"ל.

שיהיה לתלמידים מלמד טוב יותר, אבל כאשר מוציא אברך מכולל זה לכולל אחר אינו מרבה חכמה, אלא מעביר את החכמה ממקום למקום, והרי זה ממש כמו שמוציא עשיר מבית כנסת אחד לבית כנסת אחר, שמעביר את הממון ממקום למקום ואינו משביח שום דבר, ואין לזה כלל ענין של קנאת סופרים תרבה חכמה.

העולה מזה: לפתות אברכים שיצאו מכולל אחד לשני אין זה שייך כלל לדין מלמדים שאין בהם טענת פסקת לחיותי, כיון שאינו מרבה חכמה, אלא מעביר את החכמה ממקום למקום, והרי זה ממש כמו שמוציא עשיר מבית כנסת אחד לבית כנסת אחר, שמעביר את הממון ממקום למקום ואינו משביח שום דבר, ואין לזה כלל ענין של קנאת סופרים תרבה חכמה.

מהפך בחררה בדבר שאינו מצוי

אבל יש להקשות לכאורה על יסוד המבואר לעיל, דהנה בקידושין (נט, א) נחלקו רש"י ורבינו תם בדין עני המהפך בחררה בדבר של הפקר, דרש"י סובר שיש איסור ליטול מעני המהפך בחררה של הפקר, ורבינו תם סובר שבחררה של הפקר מותר, כיון שאינו מצוי, ולא אסרו ליטול מהעני המהפך בחררה אלא כשרוצה להרויח בשכירות וכדו' שאינו מצוי במקום אחר, ומכל מקום מודה רבינו תם שאסור לפסוק חיותו של אדם אפילו שאינו מצוי במקום אחר, כגון להעמיד רחיים כנראה לעיל, כיון שיש הבדל בין פרנסתו של אדם שאסור אפילו שאינו מוצא במקום אחר, ובין דין עני המהפך בחררה שאינו הפסד ממון, לכן אסרו במצודת הדג ליטול מהמצודה מה שחבירו הניח, כי זה פרנסתו.

העולה מזה: דרש"י סובר שיש איסור ליטול מעני המהפך בחררה של הפקר, ורבינו תם סובר שבחררה של הפקר מותר, כיון שאינו מצוי, ולא אסרו ליטול מהעני המהפך בחררה אלא כשרוצה להרויח בשכירות וכדו' שאינו מצוי במקום אחר.

תמיה מדין בעל הבית שמותר ליטול מלמד מבעל הבית אחר כדי שילמד עם בנו

ומסיק התוס' שם וז"ל, "ומכאן נראה למהר"ר יצחק, שאסור למלמד להשכיר עצמו לבעל הבית שיש לו מלמד אחר בביתו כל זמן שהמלמד בביתו, שמאחר שהוא שכיר שם, ילך המלמד במקום אחר להשתכר שם, אם לא שיאמר בעה"ב דאין רצונו לעכב המלמד שלו, אבל אם שכר בעה"ב מלמד אחד, יכול בע"ה אחר לשכור אותו מלמד עצמו, ואינו יכול לומר לו הבעה"ב לך ושכור מלמד אחר, דנימא ליה אין רצוני אלא לזה, שהרי כמדומה לי שזה ילמוד בני יפה ממלמד

בינת המשפט

עניני ממונות אקטואליים

הבית רווח ממון, יש טענת פסקת לחיותי, אבל אם אין רווח ממון מותר, דאין טענת מהפך בחררה בדבר שאינו מצוי, אלא אם כן יש בידו למצוא כאלה תלמידים במקום אחר בנקל.

העולה מזה: נמצינו למדים, שלפתות תלמידים לבוא למקום לימוד אחר, תלוי בדבר אחד, האם לבעל הבית יש רווח ממון או לא, דאם יש לבעל הבית רווח ממון, יש טענת פסקת לחיותי, אבל אם אין רווח ממון מותר, דאין טענת מהפך בחררה בדבר שאינו מצוי, אלא אם כן יש בידו למצוא כאלה תלמידים במקום אחר בנקל.

דינים העולים:

א. אסור לפתות מתפללים עשירים שיבואו להתפלל בבית כנסת זה, ולולי זה היו מעט מהם הולכים לבית כנסת אחר, והרי זה כגזל מדבריהם, וכמו שאסרו לפרוש מצודה ליונים אפילו שהרבה הם של הפקר, מחשש שמא יגזול מעט ששייכים לבעלי הכרם, כך יש לאסור לפתות עשירים, שלולי הפיתוי היו מעט מהם מתפללים בבית כנסת האחר.

ב. מלמד תינוקות, שבא חבירו ופתח בית ללמד תינוקות בצדו, כדי שיביאו לו תינוקות אחרים או כדי שיבואו התינוקות שאצל זה לזה, אין יכולים למחות בידו, שנאמר: השם חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר.

ג. רש"י סובר שיש איסור ליטול מעני המהפך בחררה של הפקר, ורבינו תם סובר שבחררה של הפקר מותר, כיון שאינו מצוי, ולא אסרו ליטול מהעני המהפך בחררה אלא כשרוצה להרויח בשכירות וכדו' שאינו מצוי במקום אחר.

ד. לכאורה יש להקשות, ממה שפסקו התוס' להתיר לבעל הבית ליטול מלמד מבעל הבית אחר, לבנו, כי מלמדו טוב יותר, אפילו שמגרע את בנו של בעל הבית הראשון.

ה. לא קשה מידי, דהטעם אינו בגלל קנאת סופרים תרבה חכמה, אלא בגלל שבעל הבית לא מוצא מלמד, אין דין של מהפך בחררה בדבר שאינו מצוי לשיטת רבינו תם.

העולה מזה: לא קשה מידי, דהטעם אינו בגלל קנאת סופרים תרבה חכמה, אלא בגלל שבעל הבית לא מוצא מלמד אין דין של מהפך בחררה בדבר שאינו מצוי לשיטת רבינו תם.

לפתות אברכים אינו דומה לבעל הבית שנוטל מלמד

ואם תאמר, כמו שמותר ליטול מלמד ללמדו עם בנו, כי לטענתו הוא יועיל יותר, כמו כן יהיה מותר לפתות אברכים כדי שבכולל שלו ילמדו טוב יותר, זה אינו נכון, דבמלמד אין טענת פסקת לחיותי, שהרי אין בעל הבית מרויח ממון מהמלמד, אלא להפך, המלמד הוא זה שמרויח ממון, ובכל הפסד ממון יש טענת פסקת לחיותי, גם אם אינו מצוי כמבואר לעיל, וטענת קנאת סופרים לא שייך בזה כמבואר לעיל, אבל באמת אם היה שייך הפסד ממון לבעל הבית הראשון, היה אסור ליטול את המלמד ועל ידי זה להפסיד ממון לבעל הבית הראשון, אפילו שיש לו טענה שילמד עם בנו טוב יותר, וטענת קנאת סופרים לא שייך כשנוטל חכמה מזה ונותן לשני, רק אם ישביחו את החכמה לכולם. מה שאין כן בכולל שמרויח על ידי האברכים.

העולה מזה: והטעם שאמרו התוס', שהמלמד יועיל יותר לבנו, אינו לבטל טענת פסקת לחיותי, דהא אין שייך טעם קנאת סופרים בזה, כמבואר, אלא שאין כאן טענת פסקת לחיותי, כיון שבעל הבית אינו מרויח ממון מהמלמד, להפך, המלמד מרויח ממון מבעל הבית.

לפתות אברכים לבוא לכולל שלו כשאין לשני הפסד ממון

והנה כל מה שכתבנו שאסור לפתות אברכים הוא מפני טענת פסקת לחיותי, ונתבאר, שאף על פי שבמלמדים אין טענת פסקת לחיותי, ויכול מלמד ללמד תלמידים אפילו אם יש כבר מלמד אחר, מכל מקום אם מגרע מאחרים ללמוד תורה, יש טענת פסקת לחיותי. עוד נתבאר, דבמקום שאין טענת פסקת לחיותי, אסור ליטול מקח או כל דבר שחבירו רוצה לקנות וכדו' מטעם עני המהפך בחררה, ומכל מקום הלכה כרבינו תם, שדבר שאינו מצוי אין דין עני המהפך בחררה.

לפי זה, אם יש לאחד כולל ויש אברכים טובים מאוד, ואין לו מהם רווח כספי כלל, להפך עוד זה עול כספי עליו, וכל הרווח שלו הוא רוחני, אם כן אין טענת מהפך בחררה, ויכול ראש כולל אחר לפתות אברכים לבוא לכולל שלו, כיון שאין יכול לטעון תמצא במקום אחר כי אין כאלה אברכים, ובדבר שאינו מצוי אין טענת מהפך בחררה. נמצינו למדים, שלפתות תלמידים לבוא למקום לימוד אחר, תלוי בדבר אחד, האם לבעל הבית יש רווח ממון או לא, דאם יש לבעל

בינת המשפט

עניני ממונות אקטואליים

או לא, דאם יש לבעל הבית רווח ממון, יש טענת פסקת לחיותי, אבל אם אין רווח ממון מותר, דאין טענת מהפך בחררה בדבר שאינו מצוי, אלא אם כן יש בידו למצוא כאלה תלמידים במקום אחר בנקל.

ו. והטעם שאמרו התוס', שהמלמד יועיל יותר לבנו, אינו לבטל טענת פסקת לחיותי, דהא אין שייך טעם קנאת סופרים בזה, כמבואר, אלא שאין כאן טענת פסקת לחיותי, כיון שבעל הבית אינו מרויח ממון מהמלמד, להפך, המלמד מרויח ממון מבעל הבית.

ז. נמצינו למדים, שלפתות תלמידים לבוא למקום לימוד אחר, תלוי בדבר אחד, האם לבעל הבית יש רווח ממון

